

'Stel je voor dat China eenkindpolitiek laat varen'

Op studiereis naar China

China bepaalt de stemming op de wereldmarktprijs voor melk. Sinds de melanine-crisis draait daar alles om voedselveiligheid. De gezondheid van hun enige kind is de Chinezen heilig. Als Nederland koploper blijft als producent van kwaliteitsmelk en zich blijft onderscheiden, houdt de sector perspectief, vindt de studieclub uit de Kop van Overijssel.

Europa staat centraal op de wereldkaart, al zolang de moderne wereld bestaat. Bij Sandra en Wiebe Brandsma in Steenwijkerwold siert een metersgroot exemplaar de keuken van de woonboerderij. Maar de wereldbol draait, richting China.

Eenkindpolitiek

In de toekomst staat China centraal op de wereldkaart, niet Europa. Dus besloten de bedrijfseconomische studieclub(BES)-leden uit de Kop van Overijssel deze zomer op reis te gaan naar China. Iedere twee jaar maken ze een gezamenlijke buitenlandse studiereis,

waarbij het nuttige met het aangename wordt gecombineerd. Deze keer maakten ze een keus uit China, Rusland en Israël. Met een kleine meerderheid van stemmen werd China als reisbestemming gekozen. Want het land van de Rijzende Zon bepaalt vandaag de dag niet alleen de koers van de dollar, maar ook de wereldmarktprijs van de melk. Het is niet toevallig dat FrieslandCampina nog nooit zoveel winst maakte als dit jaar, vooral dankzij de alsmar toenemende koopkracht van de Chinezen en de prijs die ze betalen voor babyvoeding van onbesproken kwaliteit. „Ze hebben alles over voor het enige kind dat ze hebben, dus betalen ze grif voor

melkpoeder uit West-Europa. Stel je voor dat ze de eenkindpolitiek afschaffen“, vertelt René Bos uit IJsselham met een kleur van opwinding op de wangen. Het is al weer een paar weken geleden, maar de reis naar China zit de studieclubleden nog in lijf en leden, zo blijkt. Ze zijn er allemaal vol van.

Robot zuivelfabriek

Dankzij zuivelspecialist Lute Bouwer uit Beilen (DR) kregen ze letterlijk en figuurlijk voet aan de grond in China. „Zonder goede contacten kom je er niet in“, constateert Peter Aalberts uit Giethoorn. De communistische

Volksrepubliek China wordt in snel tempo veroverd door de westerse levensstijl en het markteconomie-denken. In sommige steden verdrievoudigt het aantal auto's in drie jaar tijd, vertelt Lu Nijk uit Kallenkote in geuren en kleuren. Nauwelijks te bevatten, ook de tegenstelling tussen straatarm op het platteland en rijker dan rijk in de stad. Zaken doen lukt nog steeds alleen als je bevriend bent met de overheid en aan de overheid verbonden netwerken.

Bouwer organiseerde een reis van tien dagen, die bestond uit twee delen. De eerste helft toeristische attracties bezoeken als tempels, de Chinese muur en de megametropool Peking, de tweede helft op reis naar Inner Mongolië, op 800 kilometer afstand van Peking. Dat gebied staat bekend als de veehouderijprovincie van China. China telt zes miljoen koeien, waarvan een miljoen in dit gebied rond de miljoenenstad Hohhot. Hier heeft de Chinese marktleider Mengniu Dairy zijn thuisbasis. Dankzij de investeringen en de 'knowhow' van de Scandinavische zuivelreus en grootaandeelhouder Arla staan er diverse uiterst moderne melkfabrieken van jewelste. De BES-leden mochten er een kijkje nemen. Alles gaat er met robots, om menselijke fouten die verontreiniging kunnen veroorzaken te voorkomen. Overigens bleek de RMO-melknaam verre van professioneel.

Megaboerderijen

Ook bezochten de leden melkveebedrijven. Ze namen een prachtige brochure mee voor hun Chinese gastheren. Niet van FrieslandCampina, maar van hun eigen melkveebedrijven, met veel fotomateriaal en Engelstalige bedrijfseconomische informatie. Daar bleken de Chinezen zeer content mee.

Maar hun Nederlandse gasten raakten evenzeer onder de indruk van de Chinese melkveehouderij. Een deel van de Chinese melkveebedrijven bestaat uit ondernemingen die onder toezicht staan van een centrale bedrijfsleiding. Particuliere melkveehouders hebben hun eigen veestapels ingebracht. Ze maken op die manier gebruik van uiterst moderne faciliteiten. „De opzet van de bedrijven is gekopieerd van megamelkveebedrijven in Amerika“, vertelt René Bos. „Maar ze zijn de maatband vergeten toen ze daar foto's maakten“, grapt Nicolaas Jager uit Giethoorn. „De koeien liggen niet fatsoenlijk in de boxen.“ Overigens ligt dat ook aan de herkomst van de koeien, die uit Nieuw-Zeeland komen en jaarrond weidegang gewend zijn.

Wat opviel was de aandacht voor

attentiekoeien die met antibiotica zijn behandeld. Er wordt alles aan gedaan om te voorkomen dat de melk van die koeien in de tank terecht komt. Sinds de melanine-affaire zijn de Chinezen als de dood voor een voedselschandaal. Bij de melanine-affaire trad aantoonbaar babysterfte op grote schaal op en moest de dader het nota bene met de dood bekopen. Het was een drama van ongekende omvang waardoor kleine boeren niet meer zelfstandig op hun eigen boerderijtjes melk mogen produceren en leveren aan de fabriek. Ze zijn verplicht met hun veestapel centraal onder toezicht op een megaboerderij te werken, is de BES-leden verteld.

Kwaliteitsmelk

De studieclubleden vragen zich af hoe lang het nog duurt voor de Chinezen in staat zijn de productie van kwaliteitsmelk op te voeren. Daarover zijn de meningen verdeeld. De studieclubleden zagen enerzijds bedrijven die zelfs niet bij benadering in de buurt komen van het Nederlandse kwaliteitsniveau van melkproductie, anderzijds kregen ze gigantische private ondernemingen te zien, met onder meer een 2 x 80-melkstal, die wel degelijk de potentie hebben op korte termijn de productie van kwaliteitsmelk flink op te schalen. Nicolaas Jager: „Het ontbreekt ze vooral aan kennis. Dat bepaalt of ze in staat zijn kwaliteitsmelk te produceren.“

Eén ding is duidelijk: de vraag naar kwaliteitsmelk groeit veel sneller dan het aanbod. Nederland loopt voorop en als om land voorop blijft lopen, is winstgevende afzet gegarandeerd. Weliswaar groeit in China vooral de vraag naar dagverse melk, waaraan de Nederlandse melkveehouderij geen bijdrage levert, indirect bepaalt het toch de perspectieven door het effect op de prijsvorming van kwaliteitszuivel in Nederland. Want de Chinezen wordt wijsgemaakt dat je groter wordt als je melk drinkt, kijk maar naar de Nederlanders. Lu Nijk meesmuilt er een beetje bij. De boodschap van 'melk is goed voor elk' gaat er in Nederland niet meer als zoete koek in. „Maar“, corrigeert hij zichzelf, „er komt een tijd, hoe lang het gaat duren weet ik niet, maar dan gaat de Nederlandse consument ook weer beseffen dat melk goed is voor elk.“

Kaas zijn de Chinezen niet gewend te eten en dat zullen ze ook niet snel gaan doen, al nemen ze in hoog tempo de westerse eetgewoonten, zoals pizza's, over. „Stel je voor dat de Chinezen ook nog kaas gaan eten. Dan groeit de vraag nog veel sneller“, speculeert René Bos op mogelijk ▶

Copyright foto

FrieslandCampina in China en Zuidoost-Azië

Algemeen directeur Cees 't Hart van zuivelcoöperatie FrieslandCampina sprak dit voorjaar bij de presentatie van de jaarcijfers over een 'veroveringsstrategie' in China. In 2012 werd een nieuw kantoor geopend in de hoofdstad Peking. In hoog tempo volgen er meer nieuwe verkoopkantoren in de vele tientallen miljoenensteden van het dichtstbevolkte land ter wereld, is de bedoeling. Maar melk wordt er in China niet geproduceerd, op initiatief en met ondersteuning van FrieslandCampina. Dat gebeurt wel in Nigeria in Afrika en in Vietnam, Indonesië, Maleisië en de Filipijnen in Zuidoost-Azië. Begin dit jaar leverden bijna 40.000 boeren in deze vijf landen direct of indirect melk aan FrieslandCampina. Door kennis te delen met de leveranciers wordt gepoogd het aanbod van kwaliteitsmelk te vergroten, want het aanbod van de melk blijft ver achter bij de vraag. Tegelijkertijd is het de bedoeling dat er continuïteit ontstaat in de bedrijfsvoering van familiebedrijven. Daarbij werkt FrieslandCampina samen met ontwikkelingshulp-instantie Agriterra, een initiatief van LTO.

Bron: FrieslandCampina Jaarverslag 2012

toekomstige ontwikkelingen. Bovendien komt bij de productie van kaas het momenteel zeer rendabele bijproduct wei vrij.

Maar er is een groot gevaar, waarschuwt Peter Aalberts. „Echt een leermoment vond ik het om te horen welke betekenis het had voor de Nieuw-Zeelandse zuivelwereld toen China de grenzen dichtdeed.“ De bacterie *Clostridium botilum* werd in de pijpleidingen van een Nieuw-Zeelandse zuivelfabriek ontdekt, nadat er verontreinigd wei-eiwitconcentraat was geleverd aan China. Een paar weken later was er sprake van nitraten in lactoferrinepoeder. Rigoureuus namen de Chinezen het besluit om de grenzen te sluiten voor Nieuw-Zeelandse zuivel. Aalberts: „Wij hebben geen garantie dat iets dergelijks bij ons niet kan gebeuren.“

Voorop lopen met kwaliteit

Denk ook aan de kernramp in Japan. Kwaliteitsborging in Nederland moet een garantie zijn dat de grenzen niet dichtgaan en daarom dient er niet-aflatend in te worden geïnvesteerd, luidt de conclusie. Chinezen die in Nederland boerderijen bezoeken, zijn dan ook in niets anders geïnteresseerd dan in de voedselveiligheid van het productieproces, weten enkele studieclubleden uit ervaring, toen ze Chinezen op hun erf kregen. Nederland heeft altijd voorop gelopen in moderne melk- en zuivelproductie en moet dat blijven doen. Is Nederland inderdaad nog steeds koploper, net als 100 jaar geleden, toen Friesland

de wereld veroverde met gesuikerde condensmelk? Vergeleken met China is het contrast vandaag de dag nog steeds groot. Maar vergeleken met andere landen in West-Europa? Dat betwijfelt Wiebe Brandsma. Ierland wordt als een bedreiging gezien door de studieclubleden. De Ierse overheid stimuleert en subsidieert uitbreiding van de productie en de groene grazige weiden verschaffen de Ieren een ijzersterk imago. Denk aan het Albert Heijn Greenfields-rundvleesconcept. Ook Nederland staat model voor natuurlijke melkproductie, maar bij ons 'lopen de koeien tussen de flats'. Een sterk punt in Nederland vergeleken met andere West-Europese landen is de productie van melk met zoveel mogelijk eigen ruwvoer en zo min mogelijk van ver aangevoerd krachtvoer, denken de studieclubleden. Dat staat in schril contrast met de melkproductie in China, waar zelfs het ruwvoer van ver wordt aangekocht, te weten luzerne uit de Verenigde Staten.

Maoïstische aanpak

Dagvoorzitter Harrie Helmers uit Giethoorn rondt de studieclub af, het is bijna middag en tijd om terug te gaan naar de 'eigen koeien'. De BES-boeren zijn ondernemers die stuk voor stuk meer dan 100 koeien melken. Ze verliezen niet onnodig tijd. Sandra en Wiebe Brandsma willen flink uitbreiden ter voorbereiding op het quotumloze tijdperk, hebben ze de collega's verteld tijdens de rondgang op hun bedrijf. Een economische

ontwikkeling die nodig is om een 'bovengemiddeld bedrijf' te blijven. Maar de snelheid waarmee de Chinese economie zich ontwikkelt, kunnen ze niet bijbenen. De familie Brandsma niet en geen enkel ander studeclublid, al was het maar omdat we 'in Nederland maar wat aanpolderen', vergeleken met de snelheid waarmee in China planologie bedreven wordt. „Een Maoïstische aanpak“, noemt Lu Nijk dat, verwijzend naar de oprichter van de huidige communistische Volksrepubliek die China sinds het begin van de twintigste eeuw is. Of de Chinezen in de vaart der volkeren voldoende aan natuur en milieu denken, wagen de BES-leden te betwijfelen. Aan voedselveiligheid voor hun enige kind denken de Chinezen des te meer. Dat gegeven is de kurk waar de Nederlandse zuiveleconomie nu en in de toekomst op drijft. ■

Copyright foto